

การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น:
กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านโต้น อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น*

SUSTAINABILITY OF WATER MANAGEMENT OF LOCAL
ADMINISTRATION: A CASE STUDY OF BANTON
PRAYUEN KHON KAEN

อรัญญา ภูโคกค้อย

Aranya Pukogkoi

วิชณู สุมิตสวรรค์

Vissanu Zumitzavan

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Khon Kaen University, Thailand

E-mail: arunyapu7@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านโต้น อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิธีการบริหารจัดการน้ำ 2) วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค การบริหารจัดการน้ำ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการน้ำให้เกิดความยั่งยืน โดยประยุกต์ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้ทั้งการค้นคว้าเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม โดยประยุกต์การเลือกแบบเจาะจงในการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง 9 คน กลุ่มสมาชิกสภาเทศบาล 12 คน กลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้าน 9 คน และกลุ่มอาสาสมัครการบริหารจัดการน้ำ 5 คน รวมจำนวน 35 คน ผลการวิจัยพบว่า หน่วยการวิเคราะห์หรือเทศบาลตำบลบ้านโต้นมีวิธีการบริหารจัดการน้ำด้วยการใช้สิ่งก่อสร้างคือ สถานีสูบน้ำด้วยพลังไฟฟ้า กระจายน้ำตามคลองตาดคอนกรีตและท่อ ครอบคลุมพื้นที่เกษตรได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีการแบ่งและมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบชัดเจน พบปัญหา คือ การกระจายน้ำไม่ทันความต้องการของผู้ขอรับบริการในช่วงภาวะฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน ซึ่งทำให้เกิดความแห้งแล้ง และปัญหาด้านงบประมาณพัฒนาแหล่งน้ำไม่เพียงพอ ด้านแนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชเกษตรอินทรีย์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ: การบริหารจัดการน้ำ, การจัดการน้ำอย่างยั่งยืน, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

* Received 12 November 2019; Revised 19 December 2019; Accepted 31 December 2019

Abstract

This research aims to study sustainability of water management of local administration: a case study of Ban Ton, Phra Yuen, Khon Kaen. The research objectives are 1) to study water management guidelines 2) to analyze problems and obstacles in water management and 3) to provide the guidelines for developing water management sustainability. For the research methodology, the qualitative approach was applied. Documentary, in-depth interview, and focus group techniques were used to collect data. With a purposive research methodology, there are four groups of key informants comprising; Thirty-five informants are composed of nine local administrators and related officials, twelve council members, nine village headmen and five volunteers of water management. The findings indicate that the unit of study has applied different methods of water management by using the electricity pumping station, distributing the water along the concrete lining, covering no less than eighty per cent of agricultural areas by clearly identified of roles and responsibilities to the undertaker. The problem was an inadequate distribution system that was not able to provide a sufficient amount to all users since the long delaying of rain leading to the drought. In addition, there is an insufficiency of financial supports and the failure of systems for water resources management. The guidelines for the development was that to encourage the stakeholders to cultivate the organic agriculture along with following the concepts of the sufficiency economy philosophy.

Keywords: Water Management, Sustainable Water Management, Local Administration

บทนำ

การบริหารจัดการน้ำในประเทศไทยได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในยุคแรกเป็นการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรและการอุปโภคบริโภค ต่อมาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การประปา อุตสาหกรรม พลังงานและท่องเที่ยว ตลอดจนการรักษาธรรมชาติ ซึ่งขยายและเปลี่ยนแปลงตามการเจริญเติบโตของสภาพเศรษฐกิจ สังคมของประเทศ (โสภณ ชมชาญ และคณะ, 2559) ในการบริหารจัดการน้ำมีหลายหน่วยงานรับผิดชอบทั้งในระดับชาติ กลุ่มน้ำ และระดับท้องถิ่น โดยมุ่งแก้ไขปัญหาสำคัญเกี่ยวกับน้ำอยู่ 3

ประการ ได้แก่ ปัญหาภัยแล้ง อุทกภัย และคุณภาพน้ำ ในการแก้ไขปัญหาที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จและขาดเอกภาพ เนื่องจากหลายหน่วยงานอยู่ภายใต้หลายกระทรวง และมีกฎหมายเฉพาะ ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาที่ยังขาดประสิทธิภาพ และสร้างความเสียหายต่อประเทศมูลค่ามหาศาล ดังเช่นเหตุการณ์มหาอุทกภัยปี พ.ศ. 2554 (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2560) ภาครัฐมีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหา โดยการกำหนดนโยบายบริหารจัดการน้ำ จัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการน้ำ ปรับโครงสร้างการบริหารจัดการน้ำ แต่เนื่องจากความสลับซับซ้อนของสภาพปัญหาน้ำแปรเปลี่ยนตลอดเวลา ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาที่ยังไม่ครอบคลุมได้ทุกปัจจัย จึงทำให้การแก้ไขปัญหาทรัพยากรน้ำยังไม่ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน (คณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ, 2558)

เทศบาลตำบลบ้านโต้นเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น มีอำนาจและหน้าที่ในการดูแล จัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะตามหลักพัฒนาที่ยั่งยืน การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเป็นบทบาทหน้าที่ที่ได้รับจากการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เทศบาลตำบลบ้านโต้นมีเขตรับผิดชอบตำบลบ้านโต้น อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีขนาดพื้นที่ 27.39 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุม 9 หมู่บ้าน 1,901 ครัวเรือน และจำนวนประชากร 6,575 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร ทำนาปีและนาปรัง ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงและที่ราบลุ่มติดแหล่งน้ำ คือ แก่งกุดโดก ขนาดพื้นที่กว่า 1,400 ไร่ เป็นแหล่งรับน้ำจากลำห้วยการตั้งบ้านเรือน 7 หมู่บ้าน อยู่ติดต่อกันเป็นชุมชนชนบทกึ่งเมือง และอยู่พื้นที่ใกล้ฝั่งที่ราบสูง 1 หมู่บ้าน และอยู่ติดริมแม่น้ำชี 1 หมู่บ้าน เป็นชุมชนชนบท พื้นที่ส่วนใหญ่ร้อยละ 62.39 เป็นพื้นที่เกษตร ตำบลบ้านโต้นมีแม่น้ำชีไหลผ่านระยะทางประมาณ 13 กิโลเมตร (เทศบาลตำบลบ้านโต้น, 2559) จากลักษณะพื้นที่และการตั้งบ้านเรือนทำให้ตำบลบ้านโต้นประสบปัญหาน้ำชีล้นตลิ่งเข้าท่วมพื้นที่ชุมชนและพื้นที่เกษตรริมฝั่งน้ำชีในฤดูฝนจนไม่สามารถทำนาปีได้และปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งโดยเฉพาะพื้นที่ที่ราบสูง การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและการขาดแคลนน้ำในอดีตอยู่ในความรับผิดชอบของกรมชลประทาน โดยทำผนังดินริมฝั่งน้ำชี สร้างถนนคอนกรีตตามแนวแม่น้ำชี เพื่อป้องกันปัญหาน้ำชีล้นตลิ่งเข้าท่วมพื้นที่เกษตรและใช้เป็นเส้นทางสัญจร และสร้างสถานีสูบน้ำด้วยพลังไฟฟ้าบริเวณแก่งกุดโดก 1 แห่งเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรเพื่อทำนาปรังและผลิตน้ำประปาหมู่บ้าน แต่การแก้ไขปัญหาภัยน้ำท่วมและภัยแล้งไม่สามารถแก้ไขได้ทั้งหมด เนื่องจากในปีที่ฝนตกมากเกินไปยังไม่สามารถป้องกันน้ำชีล้นตลิ่งเข้าที่พื้นที่ชุมชนและพื้นที่เกษตรได้ และการขาดแคลนน้ำเกษตรทำนายังไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างทั่วถึง ในปี พ.ศ. 2546 กรมชลประทานได้ถ่ายโอนสถานีสูบน้ำด้วยพลังไฟฟ้าให้อยู่ในความดูแล

ของเทศบาลตำบลบ้านโต้นตามแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ฯ (เทศบาลตำบลบ้านโต้น , 2558) จึงทำให้เทศบาลตำบลบ้านโต้นดำเนินการบริหารจัดการน้ำต่อมาจนถึงปัจจุบัน

การบริหารจัดการน้ำของเทศบาลตำบลบ้านโต้น ได้นำน้ำจากแม่น้ำชีและแก่งกุดโดกมาบริหารจัดการด้านเกษตรและอุปโภคเพื่อช่วยเหลือประชาชนอย่างทั่วถึง โดยการสร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าเพิ่มจำนวน 4 แห่ง ด้านน้ำเพื่อบริโภคได้สร้างโรงน้ำดื่มสะอาดเพื่อประชาชนจำนวน 6 แห่ง ผลิตน้ำจากน้ำบาดาลและน้ำประปาภูมิภาคเพื่อช่วยเหลือประชาชนลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และสร้างพนังคอนกรีตเสริมถนคอนกรีตบริเวณพื้นที่เสี่ยงน้ำขีลันตลิ่งเพื่อป้องกันน้ำท่วมพื้นที่เกษตร และสร้างบ่อกักน้ำทิ้งก่อนถึงแก่งกุดโดก เพื่อป้องกันน้ำเสียไหลลงแหล่งน้ำธรรมชาติ (เทศบาลตำบลบ้านโต้น, 2561)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นเห็นได้ว่าเทศบาลตำบลบ้านโต้นได้ดำเนินการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เป็นรูปธรรมหลายด้าน เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนในพื้นที่ ดังนั้นการศึกษานี้ จึงมุ่งที่จะศึกษาการบริหารจัดการน้ำให้เกิดความยั่งยืนของเทศบาลตำบลบ้านโต้น อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการบริหารจัดการน้ำ
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค ในการบริหารจัดการน้ำ
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการน้ำให้เกิดความยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความชิ้นนี้ผู้ศึกษาใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีการสร้างเครื่องมือการวิจัย การเลือกกลุ่มเป้าหมาย และการรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผู้ศึกษาใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) สำหรับเก็บข้อมูล โดยใช้แนวสัมภาษณ์ในลักษณะกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา และยังสามารถเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายเสนอแนวทางใหม่ ๆ ในการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนของเทศบาลตำบลบ้านโต้น โดยผู้ศึกษากำหนดแนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guidelines) ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีเพื่อนำมาซึ่งการตอบวัตถุประสงค์การศึกษาเครื่องมือที่ใช้จะผ่านการสร้างความน่าเชื่อถือโดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจทานและตรวจสอบทั้งภาษา ความเหมาะสมและความครบถ้วนของคำถามในประเด็นต่าง ๆ

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและกลุ่มเป้าหมาย ผู้ศึกษาเลือกกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive Sample) ทั้งหมด 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรกคือ

กลุ่มผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานการบริหารจัดการน้ำของเทศบาลตำบลบ้านโต้น ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประชาชนในท้องถิ่นของตน ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 จำนวน 9 คน ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี 2 คน ปลัดเทศบาล รองปลัดเทศบาล หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล ผู้อำนวยการกองช่าง กองคลัง และกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กลุ่มที่สองคือ กลุ่มสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 12 คน ซึ่งมีหน้าที่ในการพิจารณาเห็นชอบการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริการสาธารณะในท้องถิ่น กลุ่มที่สามคือ กลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 9 คน ซึ่งกลุ่มนี้เป็นตัวแทนชุมชน หมู่บ้าน มีส่วนเกี่ยวข้องในการเสนอความต้องการของชุมชน มีหน้าที่ตรวจสอบควบคุม และให้ความเห็นชอบและคัดค้านการดำเนินงาน ตลอดจนประสานการทำงานระหว่างเทศบาลตำบลบ้านโต้นกับชุมชน และร่วมรับผลประโยชน์จากการบริหารจัดการน้ำ และกลุ่มที่สี่คือ กลุ่มอาสาสมัครการบริหารจัดการน้ำ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นกลุ่มที่เข้าร่วมให้ความช่วยเหลือประชาชนเมื่อเกิดปัญหาน้ำท่วม และภัยแล้งใน ทุก ๆ ปี

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและกลุ่มเป้าหมายที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญในการผลักดันให้เกิดการบริหารจัดการน้ำที่ยั่งยืนได้ในอนาคต และเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สามารถให้ข้อมูลในการบริหารจัดการน้ำของเทศบาลตำบลบ้านโต้นได้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ผู้ศึกษาตั้งไว้

3. วิธีการเก็บข้อมูลวิจัย ผู้ศึกษามีการเก็บข้อมูล 2 วิธีคือ 1) แบบทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยได้ค้นคว้า ศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย หนังสือวารสาร บทความวิชาการ และข้อมูลการบริหารจัดการน้ำของเทศบาลตำบลบ้านโต้น 2) เก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากคณะผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบ้านโต้น ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดแนวทางการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลพร้อมเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เสนอแนวทางที่น่าสนใจเพิ่มเติม และสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากกลุ่มสมาชิกสภาเทศบาล ผู้นำชุมชนและอาสาสมัครการบริหารจัดการน้ำ โดยผู้ศึกษากำหนดแนวทางการสนทนาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็นและกระชับเวลาในการสนทนาและผู้ร่วมสนทนาสามารถเสนอข้อมูลอื่น ๆ ที่น่าสนใจและทำข้อมูลที่ได้นำเชื่อถือเพิ่มมากขึ้น เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลทั้งสองแบบเรียบร้อยแล้วผู้ศึกษานำข้อมูลมาจัดระบบข้อมูล แล้วมาแยกประเภทของข้อมูลตามแนวคิดทฤษฎีกรอบแนวคิดในการวิจัยที่กำหนดไว้โดยผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาสรุปในแต่ละประเด็น และนำเสนอข้อมูลโดยการบรรยายเชิงพรรณนา

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และการสนทนา

กลุ่มจากสมาชิกเทศบาล ผู้นำชุมชนพร้อมด้วยอาสาสมัครการบริหารจัดการน้ำ โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ตามกรอบแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนแล้ววิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ นำมาเขียนเป็นรายงานสรุปผลการศึกษาในรูปแบบการบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการใช้เครื่องมือในการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การค้นคว้าเอกสาร และการศึกษาข้อมูลการบริหารจัดการน้ำของเทศบาลตำบลบ้านไต้้น อำเภอยะนิงจังหวัดขอนแก่น ทำให้ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1. วิธีการบริหารจัดการน้ำของเทศบาลตำบลบ้านไต้้น ได้นำทรัพยากรน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติในท้องถิ่น คือ น้ำจากกลุ่มน้ำชี ที่ไหลผ่านพื้นที่ตำบลบ้านไต้้นระยะทาง 13 กิโลเมตร และน้ำจากแก่งกุดโดก ซึ่งมีขนาดพื้นที่ประมาณ 1,400 ไร่ มาบริหารจัดการเพื่อช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำประชาคมเสนอปัญหาน้ำชีล้นตลิ่ง ปัญหาการขาดแคลนน้ำใช้ในครัวเรือน ปัญหาภาระค่าใช้จ่ายในการซื้อน้ำเพื่อบริโภคและปัญหาน้ำทำการเกษตร และร่วมกันเลือกประเด็นปัญหา เช่น ปัญหาที่ต้องแก้ไขเร่งด่วน ปัญหาที่มีงบประมาณเพียงพอเมื่อดำเนินการแก้ไขแล้วประชาชนส่วนใหญ่ได้ประโยชน์ เป็นต้น พร้อมกำหนดกฎ กติกา ร่วมกันเพื่อนำไปปฏิบัติ เช่น การกำหนดค่าบริการน้ำประปาเป็นหน่วยละค่าบริการน้ำเพื่อการเกษตรเป็นชั่วโมงและเป็นปี และกำหนดบทลงโทษหากมีผู้กระทำผิด และนำข้อตกลงร่วมกันทั้งหมดบรรจุในเทศบัญญัติหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น แล้วประกาศใช้ เทศบาลตำบลบ้านไต้้นจึงดำเนินการบริหารจัดการน้ำ ทั้งน้ำเพื่อบริโภค อุปโภค และน้ำเพื่อการเกษตร รวมถึงการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติน้ำ โดยได้แบ่งและมอบหมายงานให้แก่ลูกจ้างที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญแต่ละด้านเป็นผู้ดำเนินการ พร้อมดูแลรับผิดชอบ ดังนี้ ด้านน้ำเพื่อการบริโภคได้สร้างโรงผลิตน้ำดื่มสะอาดเพื่อบริการประชาชนในพื้นที่ชุมชน จำนวน 6 แห่ง มอบหมายให้กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้ดำเนินการดูแลรับผิดชอบ โดยไม่มีการเรียกเก็บอัตราค่าบริการ ด้านน้ำเพื่อการอุปโภคได้รับการโอนกิจการประปาจากระบบประปาหมู่บ้าน โดยมอบหมายให้กองคลังเป็นผู้ดำเนินการดูแลรับผิดชอบ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่มาจาก การรับโอนและมีการจัดเก็บรายได้จากการให้บริการน้ำประปา ด้านน้ำเพื่อการเกษตรได้รับการถ่ายโอนสถานีสูบน้ำด้วยพลังไฟฟ้าจากกรมชลประทาน 1 แห่ง และสร้างด้วยงบประมาณของตนเอง 4 แห่ง มอบหมายให้กองช่างเป็นผู้ดำเนินการ ดูแลรับผิดชอบ สถานีสูบน้ำด้วยพลังไฟฟ้าทั้งหมด พร้อมดูแลระบบคลองส่งน้ำและการกระจายน้ำ ส่วนการ

จัดเก็บรายได้จากการให้บริการให้กองคลังเป็นผู้ดำเนินการ และด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหาภัยพิบัติน้ำ ได้มอบหมายให้สำนักปลัดเทศบาล ฝ่ายงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นผู้ดำเนินการดูแลรับผิดชอบภัยพิบัติที่เกิดขึ้นทั้งหมด

การบริหารจัดการน้ำทุกด้านมีความสำคัญไม่แตกต่างกัน แต่การบริหารจัดการน้ำเพื่อ การเกษตร มีการนำทรัพยากรน้ำมาใช้ในปริมาณมากที่สุดตามความต้องการน้ำของพืชและ จำนวนพื้นที่รับบริการทั้งที่เป็นที่ลุ่มและที่ดอน เทศบาลตำบลบ้านโต้นได้นำการจัดการน้ำ ระบบชลประทานมาใช้ในการบริหารจัดการน้ำด้านการเกษตร ปลูกข้าวนาปีและนาปรัง ด้วย การใช้สถานีสูบน้ำด้วยพลังไฟฟ้าบริเวณแหล่งน้ำในพื้นที่ คือ ที่ริมฝั่งแม่น้ำชีไหลผ่าน จำนวน 3 แห่ง และที่แก่งกุดโดก จำนวน 1 แห่ง ผันน้ำและกระจายสู่พื้นที่เกษตรในที่ลุ่มด้วยคลองส่งน้ำ ดาดคอนกรีต ส่วนพื้นที่เกษตรในที่ดอนได้สร้างสถานีสูบน้ำด้วยพลังไฟฟ้าบริเวณลำห้วยทางน้ำ ไหลเข้าแก่งกุดโดก จำนวน 1 แห่ง เพื่อผันน้ำและกระจายด้วยระบบท่อส่งน้ำให้พื้นที่เกษตรที่ เป็นที่ดอน ซึ่งอยู่ไกลจากแหล่งน้ำ ข้อมูลแผนที่และระยะคลองส่งน้ำ รวมถึงพื้นที่เกษตรที่ สามารถรับบริการ และจำนวนผู้ขอรับบริการในแต่ละปีมีการจัดเก็บโดยกองช่างทำให้ทราบถึง โครงข่ายการจ่ายน้ำเพื่อการเกษตรของเทศบาลตำบลบ้านโต้นครอบคลุมพื้นที่การเกษตรแล้ว ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ซึ่งกระบวนการให้บริการน้ำเพื่อการเกษตร มีดังนี้ 1) ผู้ขอใช้น้ำยื่น คำร้องที่กองช่าง 2) นำใบคำร้องยื่นชำระค่าธรรมเนียมที่กองคลัง 3) ผู้ขอใช้น้ำนำใบเสร็จรับเงิน ไปยื่นต่อนายประจำสถานีสูบน้ำที่ตนเองรับบริการ และ 4) นายประจำสถานีลงบัญชีการจ่าย น้ำตามลำดับ พร้อมแจ้งผู้ขอรับบริการทราบถึงวัน เวลารับน้ำ ซึ่งนายประจำสถานีเป็นผู้ดูแล ตรวจตราการจ่ายน้ำ หากตรวจพบวัสดุ อุปกรณ์ชำรุดเสียหายหรือเกิดเหตุการณ์ไม่ปกติ ต้อง รายงานหัวหน้างาน (กองช่าง) ทราบโดยด่วน เพื่อเข้าดำเนินการแก้ไขปัญหาไม่ให้กระทบพื้นที่ เกษตรรับน้ำ การบำรุงรักษาสถานีสูบน้ำและวัสดุอุปกรณ์ มีแผนการบำรุงรักษาและเข้า ดำเนินการในห้วงที่กำหนดตามแผน

2. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการน้ำของเทศบาลตำบลบ้านโต้น เกิดปัญหา การแจกจ่ายน้ำเพื่อการเกษตรไม่ทันความต้องการของประชาชน ในกรณีเกิดวิกฤตภัยแล้งจาก ฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานานในฤดูเพาะปลูกข้าว เนื่องจากเกษตรกรในตำบลบ้านโต้นปลูกข้าวเป็น หลักและมีแปลงนาจำนวนมาก จึงเป็นช่วงที่มีความต้องการน้ำเพื่อปลูกข้าวในปริมาณมาก เพื่อ หล่อเลี้ยงพืชและป้องกันการเกิดความเสียหายของพืชผลทางการเกษตร เทศบาลตำบลบ้าน โต้นได้ดำเนินการบริหารจัดการน้ำเต็มระบบเพื่อแก้ไขปัญหาและบรรเทาความเดือดร้อนด้วย การระดมทั้งอุปกรณ์และบุคลากรทุกกองงานร่วมกัน ภายใต้การควบคุมของผู้บริหารท้องถิ่น (นายกเทศมนตรี) ในการดำเนินการเปิดสถานีสูบน้ำและกระจายน้ำเต็มประสิทธิภาพ แล้วปิด พักเครื่องช่วงการใช้ไฟฟ้าสูงคือเวลา 18.00 - 20.00 น. ทั้งทำการพักการจ่ายน้ำลงพื้นที่เกษตร ชั่วคราวและใช้สถานีสูบน้ำด้วยพลังไฟฟ้าในแหล่งน้ำชีทั้งหมด สูบน้ำส่งเติมให้แก่งกุดโดกเพื่อ

เพิ่มปริมาณน้ำให้เพียงพอต่อพื้นที่การเกษตรพร้อมทั้งนำเครื่องสูบน้ำของเทศบาลที่มีทั้งหมดจำนวน 5 เครื่อง ช่วยในการสูบน้ำจากแก่งกุดโดกเติมลงในลำห้วยที่เป็นที่ตั้งสถานีสูบน้ำด้วยพลังไฟฟ้าเพื่อส่งน้ำให้พื้นที่เกษตรต่อไป และได้นำเครื่องสูบน้ำช่วยสูบน้ำจากแหล่งน้ำลงพื้นที่เกษตรตามคำร้องขอ โดยให้ผู้ร้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเชื้อเพลิง วิธีการแก้ไขปัญหาคาดำเนินการตามความเหมาะสมและยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ปัญหาน้ำท่วมชุมชนและพื้นที่เกษตรจากน้ำชีล้นตลิ่ง เป็นอีกหนึ่งปัญหาที่เคยเกิดขึ้นในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านโต้น และมีความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นอีกหากมีปริมาณฝนตกต่อเนื่องในจำนวนมาก งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาดำเนินการเกิดทุกภัยในพื้นที่ ด้วยการตรวจตราพรางกันน้ำที่เป็นพรางดินและพรางคอนกรีตอย่างสม่ำเสมอ หากเกิดการชำรุดเสียหายมีการดำเนินการซ่อมแซม พร้อมทั้งจัดทำแผนป้องกันภัยน้ำท่วม ซึ่งมีรายละเอียดขั้นตอนดำเนินการ กำหนดพื้นที่เสี่ยงภัย วิธีการลำเลียงผู้ประสบภัยและกำหนดสถานที่พักพิงผู้ประสบภัย การแก้ไขปัญหาคาดำเนินการเกิดวิกฤตน้ำท่วมภัยแล้งและภัยน้ำท่วม สมาชิกสภาเทศบาลได้เข้ามาร่วมเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาคาดำเนินการพร้อมแจ้งพื้นที่การขอความช่วยเหลือของประชาชนที่ตนได้รับการประสาน กำนันผู้ใหญ่บ้านร่วมประสานการดำเนินการช่วยเหลือประชาชนในหมู่บ้าน และมีอาสาสมัครที่เป็นคนในพื้นที่เข้าร่วมช่วยเหลือผู้ประสบภัย เช่น ช่วยออกแรงอุดน้ำชีเซาะตลิ่ง ออกแรงลอกวัชพืชขวางทางน้ำ เป็นต้น สำหรับปัญหาน้ำเสียในพื้นที่ตำบลบ้านโต้นมีเพียงน้ำทิ้งจากครัวเรือนค้างท่อระบายน้ำในชุมชน ซึ่งได้สร้างบ่อพักน้ำทิ้งจากชุมชนไว้ก่อนถึงแก่งกุดโดก จำนวน 2 บ่อ และอีกปัญหาที่สำคัญ คือ ปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอในการพัฒนาแหล่งน้ำซึ่งต้องใช้งบประมาณค่อนข้างสูง เช่น การขุดลอกแก่งกุดโดกที่มีพื้นที่ดินเลนและวัชพืชปกคลุมจำนวนมาก จึงประสานขอความช่วยเหลือด้านงบประมาณจากกรมชลประทาน และองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เพื่อนำมาใช้ในโครงการขุดลอกและพัฒนาแหล่งน้ำแก่งกุดโดก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการกักเก็บน้ำ

สำหรับปัญหาด้านสังคมที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนของเทศบาลตำบลบ้านโต้น คือ ประชาชนขาดจิตสำนึกการเป็นเจ้าของร่วมกัน เช่น ขาดการดูแลบำรุงรักษาคลองส่งน้ำ ขาดวินัยในการใช้น้ำยังมีการใช้น้ำแบบฟุ่มเฟือย ไม่ปฏิบัติตามกฎ กติกา เนื่องจากยังมีผู้ลักลอบเปิดน้ำเข้าที่นาตนเองโดยไม่ได้ยื่นคำร้องขอ และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของน้ำ เห็นประโยชน์ตนเองสำคัญกว่าประโยชน์ส่วนรวม ไม่ช่วยกันบำรุงรักษาแหล่งน้ำ และมองว่าเทศบาลตำบลบ้านโต้นมีหน้าที่สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในพื้นที่ ตนเป็นเพียงผู้รับบริการเท่านั้น

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการน้ำให้เกิดความยั่งยืน ส่งเสริมให้มีการบูรณาการร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานรัฐ เอกชน ประชาชน ในการบริหารจัดการน้ำ ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรัฐทำหน้าที่ให้ความรู้และข้อเสนอแนะ ประชาชนร่วมกันจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้

น้ำ จัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบความต้องการใช้น้ำ และวางแผนการใช้น้ำให้เหมาะสม พร้อมร่วมบริหารจัดการน้ำ ช่วยกันดูแล บำรุงรักษา ปรับปรุงระบบส่งน้ำและฟื้นฟูแหล่งน้ำ โดยการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การสร้างฝายแม้ว สร้างทำนบกั้นน้ำ ส่งเสริมหน่วยงาน เอกชนเข้าร่วมกิจกรรม เช่น กิจกรรมการลอกวัชพืชในแหล่งน้ำ กิจกรรมปลูกป่าแหล่งต้นน้ำ เป็นต้น จัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ด้านน้ำและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำให้ทั่วถึง ทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย และส่งเสริมสนับสนุนเกษตรกรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเป็นปลูกพืชอินทรีย์แบบผสมผสานที่ใช้น้ำน้อยแทนการทำนาปรัง ซึ่งเทศบาลตำบลบ้านโต้นดำเนินการต่อยอดจากการบริหารจัดการน้ำโดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานเกษตรอำเภอ สำนักบริการวิชาการมหาวิทยาลัยขอนแก่น และบริษัท เบทาโกร เกษตรอุตสาหกรรม จำกัด ภายใต้โครงการอำเภอ มข. พัฒนา เริ่มด้วยสมาชิกกลุ่มปลูกผัก จำนวน 20 คน มีการจัดหาพื้นที่เพาะปลูกให้กับเกษตรกร ให้ความรู้ด้านวิชาการ และพาไปศึกษาดูงานการทำเกษตรอินทรีย์ผสมผสาน และประสานร้านค้าที่มีความต้องการพืชอินทรีย์ พบกับกลุ่มปลูกผัก ให้เกิดการตกลงซื้อขาย ทำให้มีการจำหน่ายผลผลิตให้ตัวแทนร้านค้าและผู้บริโภคตามยอดการสั่งซื้อ การปลูกพืชอินทรีย์ขยายตัวมีผู้สนใจสมัครสมาชิกเพิ่ม เป้าหมายสมาชิกจำนวน 80 ราย เพื่อเพิ่มผลผลิตให้เพียงพอต่อจำนวนการสั่งซื้อ การส่งเสริมการปลูกพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่เป็นการช่วยให้ประชาชนรู้จักการใช้ประโยชน์ในที่ดินให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยนำเอาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ มีความรอบคอบ ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า มีการกักเก็บน้ำเพื่อใช้ในหน้าแล้ง การให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในด้านการเรียนรู้ การใช้ทักษะในด้านต่าง ๆ ตามหลักวิชาการ ทำให้เกษตรกรมีองค์ความรู้ประกอบอาชีพมากขึ้น ตลอดจนสามารถคิด วิเคราะห์ แก้ไขปัญหาและนำความรู้มาใช้ประโยชน์จากการบริหารจัดการน้ำได้อย่างยั่งยืนตามเป้าประสงค์

อภิปรายผล

วิธีการบริหารจัดการน้ำของเทศบาลตำบลบ้านโต้น อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น เป็นการนำทรัพยากรน้ำในพื้นที่มาบริหารจัดการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ใช้การบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม โดยเลือกใช้วิธีการบริหารจัดการน้ำแบบใช้สิ่งก่อสร้าง คือ ใช้สถานีสูบน้ำด้วยพลังไฟฟ้า ส่งกระจายน้ำตามคลองลาดคอนกรีตและท่อส่งน้ำ มีการแบ่งงานและมอบหมายงาน กระจายความรับผิดชอบให้แก่ละกองงาน ตามความรู้ ความเชี่ยวชาญของผู้ปฏิบัติมอบอำนาจการตัดสินใจให้ผู้รับผิดชอบในเวลาปกติและหากเกิดปัญหาวิกฤตผู้บริหารท้องถิ่นเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจเพียงผู้เดียวเพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปในแนวทางเดียวกันและเกิดประสิทธิภาพ ให้ความสำคัญในการจัดการน้ำทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ มีการจัดหาและจัดสรรน้ำเพื่อการบริโภค อุปโภค และการเกษตร ได้เพียงพอต่อความ

ต้องการของประชาชนการดำเนินงานยังไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดแต่เป็นไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ยังขาดการควบคุม ติดตาม การปฏิบัติงานของผู้ได้บังคับบัญชาที่เคร่งครัด และขาดการประเมินความสำเร็จในการบริหารจัดการน้ำซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้การบริหารจัดการน้ำไม่ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับการศึกษาของ ชัชชัย ปะมาคะเต ศึกษารูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการบริหารจัดการสถานีสูบน้ำทั้งหมดตามลำพัง พบว่า หน่วยงานรัฐมีหน้าที่เป็น “ผู้ให้บริการ” ประชาชนเป็นเพียง “ผู้รับบริการ” จนทำให้ขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน หน่วยงานรัฐแม้มีปัจจัยในการบริหารครบถ้วนทั้งคน เงิน เครื่องมือ แต่กลับมีปัญหาด้านสมรรถนะในการบริหารงาน การบริหารจัดการน้ำนั้นยังคงประสบปัญหา อุปสรรค เมื่อเกิดวิกฤตน้ำแล้งและประชาชนมีความต้องการน้ำเพื่อการเกษตรสูง การกระจายน้ำจึงไม่ทันต่อความต้องการในช่วงฝนทิ้งช่วงในฤดูเพาะปลูกข้าว การเกิดภัยพิบัติน้ำ ยังขาดการกำหนดระดับความรุนแรงของภัยที่เกิดขึ้นและไม่ได้วางแผนการแก้ปัญหาตามระดับความรุนแรงของภัยพิบัติไว้ล่วงหน้า ด้านการกระจายน้ำเน้นเพียงให้ทันตามคำร้องขอของผู้รับบริการและการร้องขอไม่มีการจำกัดจำนวน เมื่อมีการร้องขอพร้อมกันจำนวนมากย่อมเกิดปัญหาในการจ่ายน้ำไม่เพียงพอและไม่ทันต่อความต้องการ ปัญหาด้านงบประมาณเพื่อการพัฒนาแหล่งน้ำของเทศบาลตำบลบ้านไถ่นมีไม่เพียงพอ ต้องทำโครงการและยื่นคำขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภายนอกทำให้การพัฒนาแหล่งน้ำเกิดความล่าช้า เนื่องจากต้องรอหน่วยงานภายนอกพิจารณาและอนุมัติงบประมาณจึงทำให้การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการน้ำไม่เป็นไปตามเป้าหมาย (ชัชชัย ปะมาคะเต, 2558) สอดคล้องกับการศึกษาของ ธงชัย โรจนกนันท์ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีงบประมาณจำกัด ไม่สามารถดำเนินโครงการที่ใช้งบประมาณสูงได้ จึงต้องพึ่งพาความร่วมมือจากหลายภาคส่วน สำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการน้ำให้เกิดความยั่งยืน ส่งเสริมให้มีการบูรณาการร่วมกันของทุกภาคส่วน ในการบริหารจัดการน้ำตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ ช่วยเหลือกันในด้านต่าง ๆ เช่น การดูแลบำรุงรักษาและฟื้นฟูแหล่งน้ำ จัดให้มีศูนย์เรียนรู้ด้านน้ำเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องการบริหารจัดการน้ำและเผยแพร่ความรู้ให้กับผู้สนใจทราบอย่างทั่วถึง (ธงชัย โรจนกนันท์, 2557) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุกิตติยา บุญหลาย และศิวัช ศรีโสภากุล พบว่า การส่งเสริมให้มีกลไกการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำร่วมกัน เกษตรกรรวมกลุ่มสร้างกฎระเบียบข้อบังคับ ร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจกันรักษาแหล่งน้ำ หน่วยงานราชการรับฟังความคิดเห็น และให้ความรู้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและประชาชน เป็นการนำไปสู่การวางแผนการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน และส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่ปลูกพืชเกษตรอินทรีย์แบบผสมผสานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ประชาชนรู้จักการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยการจัดสรรพื้นที่ให้เหมาะสม เพาะปลูกพืชที่เหมาะสมกับลักษณะสภาพพื้นที่

ให้มากที่สุด (สุกิตติยา บุญหลาย และศิวัช ศรีโกคางกุล, 2560) สอดคล้องกับการศึกษาของสมาพร เรื่องสังข์ และตรีสุคนธ์ เจริญชัยชาญกิจ พบว่า แนวทางการพัฒนาการเกษตรของชุมชนบ้านพุ่มร้อนและบ้านทิวะ คือ ให้ความรู้ในการทำเกษตรยั่งยืนแก่เกษตรกร ปรับปรุงทำการเกษตรให้เหมาะสมกับพื้นที่แบบผสมผสาน (สมาพร เรื่องสังข์ และตรีสุคนธ์ เจริญชัยชาญกิจ, 2561)

สรุป

การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านโต้น อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น มีแนวทางการบริหารจัดการน้ำโดยการนำทรัพยากรน้ำในท้องถิ่นมาบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์ คุ่มค่า เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยใช้วิธีการบริหารจัดการน้ำแบบใช้สิ่งก่อสร้าง ได้แก่ การสร้างสถานีสูบน้ำด้วยพลังไฟฟ้า และส่งกระจายน้ำตามคลองตาดคอนกรีตและท่อส่งน้ำ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในการประกอบอาชีพ สามารถส่งและกระจายน้ำให้พื้นที่เกษตรได้แล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีการแบ่งและมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน ในการบริหารจัดการน้ำยังประสบปัญหาการกระจายน้ำไม่ทันต่อความต้องการของประชาชนในช่วงเกิดภาวะฝนทิ้งช่วงในฤดูเพาะปลูกข้าว ซึ่งพื้นที่ที่มีความแห้งแล้งและปริมาณความต้องการน้ำเพื่อการเพาะปลูกมีสูง และปัญหางบประมาณการพัฒนาแหล่งน้ำมีไม่เพียงพอสำหรับขุดลอกแหล่งน้ำที่ตื้นเขิน และมีวัชพืชจำนวนมาก ส่งผลให้แหล่งน้ำไม่สามารถกักเก็บน้ำได้เต็มประสิทธิภาพ สำหรับแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการน้ำให้เกิดความยั่งยืน คือ ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินงานและดำรงชีวิต ใช้ทรัพยากรน้ำให้เหมาะสม เกิดประโยชน์ คุ่มค่า มีเหตุผล ตามหลักวิชาการ และส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชเกษตรอินทรีย์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นเพียงการศึกษาอิสระของนักศึกษาปริญญาโทสาขารัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งอาจมีข้อจำกัดทางด้านระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล งบประมาณในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลรูปแบบวิธีวิจัย และการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นความลับและอาจส่งผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูล สำหรับผู้ที่สนใจจะศึกษาในอนาคตอาจต้องศึกษารูปแบบวิธีวิจัยที่ไม่ใช่เพียงการสัมภาษณ์เชิงลึกเท่านั้น ควรเพิ่มการวิจัยเชิงปริมาณที่จะทำให้ได้ข้อสรุปที่เป็นเหตุเป็นผล พิสูจน์และอ้างอิงได้โดยวิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายทางด้านอาชีพ การศึกษา ระดับอายุที่แตกต่างกันซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งเน้นประโยชน์สำหรับประชาชนที่ทำการเกษตรเพียงด้านเดียว ในอนาคตควร

ศึกษาในด้านอื่น ๆ เพื่อมาเปรียบเทียบกับผลที่ได้จากศึกษาในครั้งนี้ เช่น ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ศาสนา การอยู่ร่วมกันของประชากรต่างเชื้อชาติซึ่งจะช่วยให้เข้าใจการบริหารจัดการน้ำได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ. (2558). *แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ*. เรียกใช้เมื่อ 26 มกราคม 2560 จาก http://www.onwr.go.th/?page_id=3684
- ชัชชัย ปะมาคะเต. (2558). การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม: รูปแบบหนึ่งของการบริหารกิจการสาธารณะ. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 8(2), 23-38.
- เทศบาลตำบลบ้านไต้. (2558). *การบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2558-2559*. ขอนแก่น: เทศบาลตำบลบ้านไต้.
- เทศบาลตำบลบ้านไต้. (2559). *แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.2561 - 2564)*. ขอนแก่น: งานนโยบายและแผน สำนักปลัด เทศบาลตำบลบ้านไต้.
- เทศบาลตำบลบ้านไต้. (2561). *รายงานการดำเนินงานสถานีสูบน้ำด้วยพลังไฟฟ้าประจำปี 2561*. ขอนแก่น: กองช่าง เทศบาลตำบลบ้านไต้.
- ธงชัย โรจนกนันท์. (2557). *องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการบริหารจัดการน้ำ*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- สมาพร เรื่องสังข์ และตรีสุคนธ์ เจริญชัยชาญกิจ. (2561). ระบบนิเวศเกษตรและการจัดการทรัพยากรของชุมชนในพื้นที่รอยต่อชายแดนกาญจนบุรี - หนองคาย. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 5(3), 689-705.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2560). *รายการสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2559*. เรียกใช้เมื่อ 26 มกราคม 2560 จาก http://www.onep.go.th/env_data/download/
- สุกิตติยา บุญหลาย และศิวัช ศรีโกกลางกุล. (2560). แนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรยั่งยืนกรณีศึกษา: ตำบลท่ากระเสริม อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(2), 1771-1784.
- โสภณ ชมชาญ และคณะ. (2559). *นโยบายน้ำไทย : ฐานความรู้เพื่ออนาคต*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).